

Meliorācija

Aktualitātes meliorācijas politikas jomā

Valdis Pētersons
Zemkopības ministrijas
Meža departamenta
Zemes pārvaldības un meliorācijas
nodaļas vadītājs

valdis.petersons@zm.gov.lv

Tel.67027511

Meliorācija Latvijā.

- ▶ Latvijā meliorācija veikta aptuveni 1,6 milj. ha lauksaimniecībā izmantojamās zemēs, tai skaitā applūstošo zemju mitruma režīma regulēšanai izbūvēti 53 polderi ar kopplatību 50 tūkst ha. Latvija ir bagāta ar mežiem, bet apmēram puse mežu cieš no pārlietu mitruma. Meliorācija veikta vairāk kā 0,5 milj. ha meža zemēs. Pamatā ar vaļējo grāvju tīklu nosusinātas ap 50% meža zemes.

Meliorācijas kadastru raksturojošie galvenie rādītāji

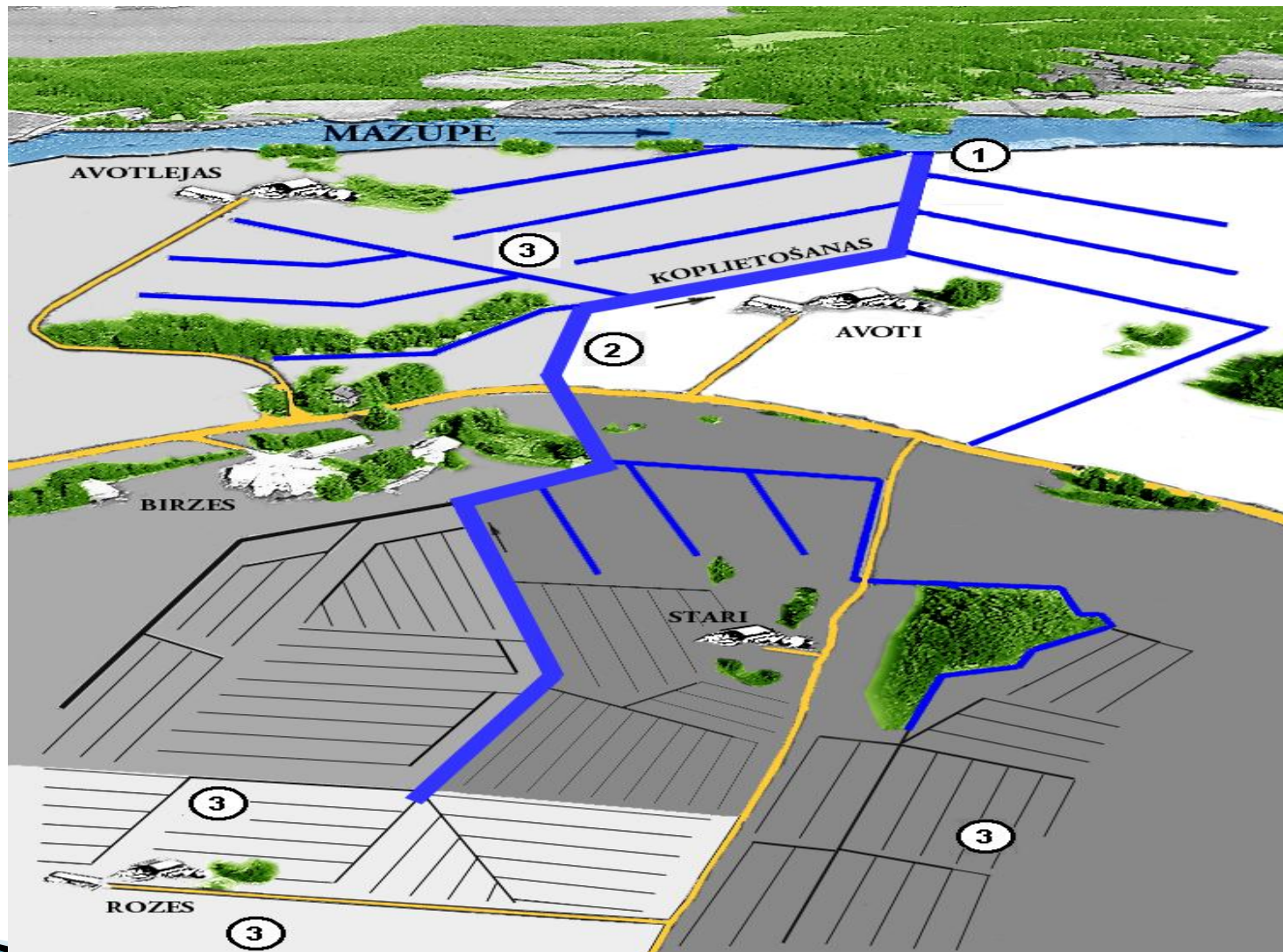
uz 2015.gada 1.janvāri :

N.p.k.	Rādītāji	Mērvienība	Daudzums
1.	Meliorētā lauksaimniecībā izmantojamā zeme	milj. ha	1,56
2.	Meliorētā meža zeme	milj. ha	0,5
3.	Meliorācijas sistēmu, būvju nosaukums: ūdensnotekas aizsargdambji polderu sūkņu stacijas hidrometriskie posteņi	tūkst. km km gab. gab.	54 476 53 83

Ar valsts vai valsts nozīmes statusu meliorācijas kadastrā reģistrēti:

N.p.k.	Rādītāji	Mērvienība	Daudzums
1.	Valsts un valsts nozīmes ūdensnotekas no tām regulētas	km	15,7 13,0
2.	Polderi un hidrotehniskās būves: -aizsargdambji; -polderu sūkņu stacijas	km gab.	400 32
3.	Hidrometriskie posteņi	gab.	83

**Meliorācijas sistēmu iedalījums :
1-valsts nozīmes; 2-koplietošanas; 3-viena īpašuma**

Meliorācijas likums

Ar 01.01.2015. stājušies spēkā grozījumi Meliorācijas likumā.

Pašvaldībai tiek deleģēts izvēlēties, kuras koplietošanas meliorācijas sistēmas tā ar savu lēmumu nosaka, kā pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas.

Rezultātā pašvaldības var realizēt meliorācijas projektus, lai kompleksi risinātu pašvaldības meliorācijas sistēmas, infrastruktūras un apbūves jautājumus.

Grozījumi

- ▶ **1.pants.** Likumā ir lietoti šādi termini:
- ▶ **5) pašvaldības meliorācijas sistēma** — pašvaldībai piederoša meliorācijas sistēma, kuras ekspluatāciju un uzturēšanu nodrošina pašvaldība;
- ▶ **5¹) pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēma** — koplietošanas meliorācijas sistēma, kas būtiski ietekmē ūdens režīmu pašvaldības teritorijas plānojumā noteiktajās apbūves teritorijās, lauksaimniecības un mežu teritorijās, infrastruktūras objektos (ielās, ceļos, ūdenssaimniecības objektos, pašvaldības polderos);
- ▶ **6) koplietošanas meliorācijas sistēma** — meliorācijas sistēma, kura regulē ūdens režīmu divos vai vairākos zemes īpašumos vai tiesiskajos valdījumos esošā zemē;

- ▶ **4.pants.** (1) Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" izdod tehniskos noteikumus šādām darbībām **meliorētajās zemēs** un ekspluatācijas aizsargjoslās ap meliorācijas būvēm un ierīcēm:
 - ▶ 1) būvju un inženierkomunikāciju būvniecībai, pārvietošanai un pārbūvei;
 - ▶ 2) derīgo izrakteņu ieguvei;
 - ▶ 3) meža ieaudzēšanai;
 - ▶ 4) kokaugu stādījumu ieaudzēšanai lauksaimniecībā izmantojamā meliorētajā zemē;
 - ▶ 5) citām darbībām vietās, kur tas var traucēt meliorācijas sistēmas darbības režīmu.
- ▶ (2) Tehnisko noteikumu saņemšanai nekustamā īpašuma īpašnieks vai tiesiskais valdītājs vai tā pilnvarota persona iesniedz valsts sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" iesniegumu, kurā pamato ieceri un kuram pievieno paredzētā pasākuma vietas atrašanās plānu mērogā 1:10 000 vai augstākas noteiktības mērogā.

- ▶ **22.pants.** (1) Pašvaldības meliorācijas sistēmas būvniecību, ekspluatāciju un uzturēšanu nodrošina attiecīgā pašvaldība.
- ▶ (2) Ja pašvaldības meliorācijas sistēma atrodas divu vai vairāku pašvaldību administratīvajā teritorijā, to pienākums ir piedalīties pašvaldības meliorācijas sistēmas būvniecībā, ekspluatācijā un uzturēšanā.

- ▶ **22.¹ pants.** (1) Pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas būvniecību, ekspluatāciju un uzturēšanu nodrošina attiecīgās zemes īpašnieki vai tiesiskie valdītāji. Pašvaldība var piedalīties pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas būvniecībā, ekspluatācijā un uzturēšanā.
- ▶ (2) Kārtību, kādā pašvaldība piedalās pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas būvniecībā, ekspluatācijā un uzturēšanā, kā arī kārtību, kādā pašvaldība piedalās pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas būvniecības, ekspluatācijas un uzturēšanas izmaksu segšanā, nosaka Ministru kabinets.

- ▶ **22.² pants.** (1) Lēmumu par pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas statusa piešķiršanu pašvaldība pieņem kā administratīvo aktu. Pirms lēmuma pieņemšanas pašvaldība noskaidro un izvērtē to zemes īpašnieku vai tiesisko valdītāju viedokli, kuru zemes robežās atrodas koplietošanas meliorācijas sistēma.
- ▶ (2) Atbildību par pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumu pārkāpšanu nosaka, izdodot pašvaldības saistošos noteikumus (APK).
- ▶ (3) Pašvaldība mēneša laikā pēc tam, kad pieņemts lēmums par pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas statusa piešķiršanu, informē par to valsts sabiedrību ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi".

- ▶ **29.pants.** (1) Koplietošanas meliorācijas sistēmas būvniecību, ekspluatāciju un uzturēšanu finansē attiecīgās zemes īpašnieki vai tiesiskie valdītāji atbilstoši noteiktai maksai.
- ▶ (2) Koplietošanas meliorācijas sistēmas, pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas, kā arī tādas pašvaldības meliorācijas sistēmas un pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas, kuras atrodas divu vai vairāku pašvaldību administratīvajā teritorijā, būvniecības, ekspluatācijas un uzturēšanas izmaksu aprēķināšanas, sadales un norēķinu kārtību nosaka Ministru kabinets.
- ▶ (3) Gadījumos, kad koplietošanas meliorācijas sistēma nenodrošina meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju būvnormatīvos paredzēto ūdens režīmu vai rada avārijas draudus, pašvaldība ir tiesīga nodrošināt koplietošanas meliorācijas sistēmas būvniecības, ekspluatācijas un uzturēšanas finansēšanu, iekasējot maksājumu no zemes īpašnieka vai tiesiskā valdītāja.

Ministru kabineta noteikumi Nr.378 2015.gada 7.jūlijā

- ▶ **«Meliorācijas sistēmas būvniecības, ekspluatācijas un uzturēšanas izmaksu aprēķināšanas, sadales un norēķinu kārtība un kārtība, kādā pašvaldība piedalās pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas būvniecībā, ekspluatācijā un uzturēšanā, kā arī minēto izmaksu segšanā»**

- ▶ 3. Pašvaldība var piedalīties pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas būvniecībā, ekspluatācijā un uzturēšanā, ja saņemts meliorācijas sistēmu projektēšanas vai upju un jūras hidrotehnisko būvju projektēšanas jomā sertificēta būvspeciālista atzinums par to, ka pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmu ietekmē:
 - ▶ 3.1. pali;
 - ▶ 3.2. vēja radīti ūdens uzplūdi teritorijās gar jūras krastu un upju grīvās;
 - ▶ 3.3. plūdu dēļ radusies meliorācijas sistēmas avārija vai avārijas draudi – meliorācijas sistēmas pēkšņs defekts, kurš rada neplānotu meliorācijas sistēmas darbības apstādināšanu vai kura sekas var būt nelaimes gadījums (turpmāk – avārijas draudi);
 - ▶ 3.4. hidrotehnisko būvju uzturēšana, kas neatbilst normatīvajiem aktiem par meliorācijas sistēmas ekspluatāciju un uzturēšanu un rada avārijas draudus;
 - ▶ 3.5. ūdensnoteku uzturēšana, kas neatbilst normatīvajiem aktiem par meliorācijas sistēmas ekspluatāciju un uzturēšanu un rada avārijas draudus.

Neprecizitātes lēmumos

- ▶ Būtiskākās neprecizitātes pašvaldības lēmumā:
- ▶ 1) pašvaldības kļūdās pašvaldības lēmumā neprecīzi norādot meliorācijas būvju garumus;
- ▶ 2) pašvaldības lēmumā tiek noteikts pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas statuss būvēm, kuras dabā vēl nav ierīkotas, bet kuras ir tikai plānotas projektā;
- ▶ 3) pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas statuss tiek piešķirts būvēm, kuras nav koplietošanas būves;
- ▶ 4) pašvaldība piešķir statusu būvēm, kuras meliorācijas kadastrā nav reģistrētas.

Plānotie grozījumi Meliorācijas likumā

- ▶ 1. Precizējumi terminos – meliorācijas būve.
- ▶ 2. Precizējumi par valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu sarakstu (VM-MK, VN-ZM)
- ▶ 3. Meliorācijas pase – kadastra izziņa.
- ▶ 4. Pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas, dati iesniedzami digitālā formātā LKS-92 koordinātu sistēmā.
- ▶ 5. APK - Ministru kabineta 2014. gada 22. aprīļa sēdes protokola Nr.24 26.§ 2.punkts paredz uzdevumu informatīvā ziņojuma „Nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikācijas ieviešanas sistēma” (turpmāk – informatīvais ziņojums) 1.pielikumā minētajām ministrijām izstrādāt attiecīgos likumprojektus.

APK

Administratīvie pārkāpumi

- ▶ **66.pants. Vidi ietekmējošo būvju un ietaišu bojāšana vai iznīcināšana**
- ▶ Par ūdenssaimniecības būvju un ietaišu, drenāžas sistēmu, meža nosusināšanas grāvju, meža vai lauku ceļu, kā arī citu vidi ietekmējošo būvju vai ietaišu bojāšanu vai iznīcināšanu -

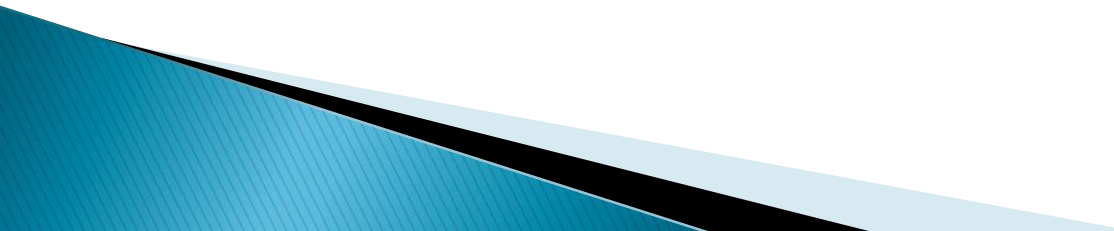
- ▶ Pašvaldības dome likumā noteikto autonomo funkciju ietvaros ir tiesīga izdot saistošos noteikumus un paredzēt administratīvo atbildību par pārkāpumiem.
- ▶ Saskaņā ar APK 210.pantu pašvaldību administratīvās komisijas izskata šā kodeksa 66.panta paredzētās administratīvo pārkāpumu lietas.
- ▶ APK 231.pants. Vides aizsardzības valsts iestādes izskata lietas par administratīvajiem pārkāpumiem, kuri paredzēti šā kodeksa 54.¹—69.pantā.
- ▶ APK 233.pants. Valsts meža dienesta amatpersonas izskata šā kodeksa 66., pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu lietas.

- ▶ **66.¹ pants. Meliorācijas sistēmu ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumu pārkāpšana un informācijas nesniegšana par izmaiņām meliorācijas sistēmās**

Par meliorācijas sistēmu ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumu pārkāpšanu – [...]

Lauku atbalsta dienests izskata šā kodeksa 66.¹, [....] pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu lietas.

Aktuālās problēmas

- ▶ 1. Meliorācijas kadstrā neregistrētas meliorācijas būves.
 - ▶ 2. Pilsētu meliorācijas sistēmas un būves.
 - ▶ 3. Būvniecības standartu precizēšana melioratīvajā būvniecībā.
 - ▶ 4. Aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm pilsētās un lauku apbūves teritorijās.
-

Jaunais plānošanas periods

2014. -2020.gads

ELFLA

- ▶ pasākums „Ieguldījumi materiālajos aktīvos”
- ▶ apakšpasākums „Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā”
- ▶ mērķis - uzlabot infrastruktūru, kas attiecas uz lauksaimniecības attīstību, meža ražības paaugstināšanu, audzes veselības un kokmateriālu kvalitātes uzlabošanu, kā arī lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares konkurētspējas paaugstināšanu.

Aktivitāte - meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana lauksaimniecībā izmantojamā zemē un meža zemē

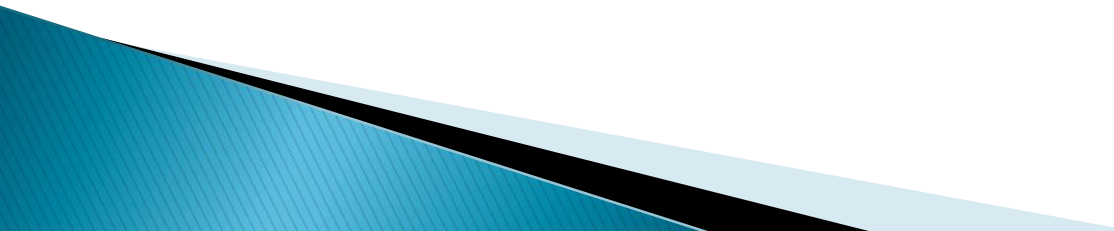
Pasākumi

- viena īpašuma, koplietošanas un pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmu pārbūve/atjaunošana un jauna būvniecība = finansējums ~ 51 milj.EUR;

- valsts nozīmes meliorācijas sistēmu pārbūve/atjaunošana = finansējums ~36,0 milj.EUR

ERAF

- ▶ Prioritāte - pielāgošanos klimata pārmaiņām un riska novēršanas un pārvaldības veicināšana.
- ▶ Mērķis – samazināt plūdu riskus lauku teritorijās
- ▶ Kritēriji – “Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālajā programma 2008. -2015.gadam” iekļautie objekti un teritorijas
- ▶ Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāni un plūdu riska pārvaldības plāni

1. Valsts meliorācija sistēmu pārbūve/atjaunošana
Nacionālajā plūdu programmā nosaukto objektu –
polderu sūkņu staciju un to aizsargdambju, Lubānas
hidrotehniskā kompleksa pārbūve/atjaunošana ~ 30
objektu
 2. Potomālo upju (Misa, Olaine, Iecava u.c.) regulēto
posmu pārbūve/atjaunošana ~ 342 km
 3. Finansējuma apjoms ~ 43 milj. EUR
-

Paldies par uzmanību!